

A CABAPJA.

IRTA

MRS. H. H. PENROSE.

ANGOLBÓL FORDITOTTA

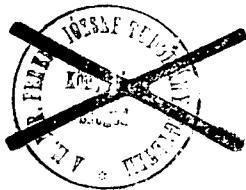
SZÉKELY IRÉN.

BUDAPEST

AZ ATHENÆUM R. TÁRS. KÖNYVNYOMDÁJA.

1895

20215

I.

Csúnya, formátlan kis faházikóban látta meg először Pollard Cab a napvilágot, — ez volt talán a legcsúnyább, a legszegényesebb, a legelhagyatottabb az összes faházikók között a messze terjedő erdőségben. Ha meghagyták volna a gerendákat eredeti durva alakjukban, némi festői színezetet adott volna a háznak; úgy látszik az építő mester különös előszeretettel tanúsított az egyöntetűség iránt s a gerendákat is igyekezett épp oly durva négyszög alakra faragni, mint aminő maga a ház. A ház évenként két-három izben ki volt téve a zúgó áradások és felhőszakadások rombolásának: ez magyarázza meg talán,

hogy az építésnél nem annyira a szép törvényeit követték, mint inkább, hogy a czélnak megfelelő és erős legyen. A Cab apja, Pollard Raut, különben mindig azon a ponton volt, hogy más házba költözik, de ezt a fontos lépést jól meg kellett fontolni, s történetesen Pollard Raut még mindig nem költözött el.

Két picziny kis leány, magok is alig látszottak ki a földből, várta az új jövevény megjelenését; kinek fogadásánál egy vén szomszédasszony segédkezett; ha valaha hallottak volna mesét, bizonyosan ilyennek képzeltek vala a vénboszorkányt; de ez a két kis lány soha sem hallott mesét, gyöngé kis arczukon valami kora érett félénkség és éberség tükröződött, ezek voltak a Cab nővérei: Leonora és Elvira, — kiket könnyebbség okáért egyszerüen Lennienak és Virának hívtak.

Nagyon türelmesen vártak, nem mozdultak a tornáczról, csak néha-néha pillantottak a veranda lépcsői felé, halkan, félénken suttogtak egymásközt. Pedig ak-

Ékor éppen nem volt ok a félelemre, mert atyjuk nem volt otthon; azonban a félés már második természetükké vált. A Pollard Raut jelenlétében még a szemüket sem merték fölvetni, alig mertek szólni; távollétében folytonos remegésben voltak, hogy visszatér s így az az ijedt kifejezés sohasem hagyta el arcukat.

Ugyanez az ijedt kifejezés volt bevésve az édes anyjuk ábrázatára, mióta mint tizenhét éves hajadon, a Pollard Raut feleségévé lett — éppen öt évvel ezelőtt — félve kereste e kifejezést újszülött gyermekének arcán, midőn a kiaszott sovány szomszédasszony odatette mellé a kisdedet. Megkönnyebbülve látta, hogy erre a kis arcra még nem borúlt árny.

Aztán behívták a két kis leánykát, hogy örvendjenek a kis fivérnek. Anyjuk hol egyikre, hol a másikra nézett, kereste a hasonlatosságot köztük, de nem talált, s bizonyos diadalérzettel mondá.

— Még bátran néz a világba, — nem tudja mi a rettegés.

— Nem is fogja megismerni, mi az,
— válaszolt vigyorogva a vén asszony, —
ennek több esze lesz, a milyen szép kis
poronty. Tizenkét font a kis gyönyörűség,
egy szemernyivel sem kevesebb.

Mrs. Pollard lehunyt szemmel csendesen feküdt, boldogan nézett elé e kecsegtető jövendülésnek és felgyógyulásának. Majd felpillantott s gyöngén így szólt:

— Mrs. Jacobs, azt hiszem tizenkét óra felé járhat az idő. Raut azonnal itthon lesz és követelni fogja az ebédjét.

— Majd megkapja, ha itt lesz, — válaszolt közönyösen Mrs. Jacobs.

— De nincs meleg ételünk, — veté ellen Mrs. Pollard. — Lennie itt maradhat mellettem, s vigyáz rám és a kicsire, maga meg lelkem rakja meg a tüzet és készítsen valamit az uram számára.

— Mi a csuda! hát nem evett még hideg ételt életében ez az ember? — kérde Mrs. Jacobs.

— Nagy ritkán, mondhatom, — mondá a beteg, és sápadt arczán még erősebben

megjelent az az ijedt kifejezés. — Ha hazajön és nem lesz kész az ebéd . . .

— Hát mi lesz akkor, szeretném én azt látni, majd megtanítom én! — erősödött Mrs. Jacobs.

E perczben nehéz léptek zaja hallatszott a folyosóról; Mrs. Jacobs elszántan távozott a szobából, a leánykákra bízva a kiseddel melletti őrködést. Egyik az egyik oldalon, másik a másik oldalánál állt az ágynak, szeretetteljes pillantásokat vetve fivérükre, közben ijedten gyors tekintettel néztek az ajtó felé.

— No, — kezdé Mrs. Jacobs, amidőn Rauttal összetalálkozott a folyosón, — nem gondolja, hogy egy kicsit csendesebben is járhatna, mikor tudja, hogy beteg van a háznál?

Raut rábámúlt az asszonyra. Ez volt az első szemrehányás, mivel valaha a saját házában illették. Rá sem hederítve, méltóságteljesen a konyha felé tartott, hol nem kis bosszuságára kellemetlen meglepetés várt rá.

— Mit jelentsen ez? — kérdé, az üres tűzhelyről az asztalra tekintve, melyen a hideg disznóhus és hideg burgonya nem valami étvágygerjesztően ékeskedett.

— Azt jelenti, hogy az asszony beteg, én pedig nem vagyok a kelmed fizetett cselédje, s ha nem szereti az ételét úgy ahogy van, hát rakjon alája tüzet maga.

S ezzel Mrs. Jacobs győztesen visszavonúlt s magára hagyta Pollard Rautot, ki gyufát véve kezébe, a tűzhely felé indult.

Ámde hirtelen mást gondolt, és visszavette a zsebébe a gyufát. Mit, azért gyújtson ő tüzet, hogy esetleg Mrs. Jacobs visszajöjjön s az ő fáradozásának gyümölcsét élvezze; nem; inkább hideg ételt eszik, semhogy annak az — (s nem épen választékos kifejezéseket használt) — »asszony népnek« akarata ellenére is valamiben segítségére legyen. Nem a legjobb kedvvel harapott bele a hideg sültbe és burgonyába, de hősnek érezte magát, mert hű maradt a princípiumaihoz, és elindult, hogy folytassa munkáját.

— Mit mondott? — kérdé aggódva a felesége, midőn Mrs. Jacobs diadalmas arcczal szó nélkül elfoglalta helyét az ágy mellett.

— Semmit, — felelé velős rövidséggel; de látva a beteg meglepetését, egy tanácscsal toldta meg szavát.

— Ha ismét lábra kaphat, Pollard Louisa, mondom magának, hogy álljon a sarkára és ne engedje, hogy az ura keresztül gázoljon rajta. Nem verte még meg ugy-é bár eddig Raut, mi?

— Oh, dehogy; sem engem, sem a gyerekeket nem bántott még soha! — bizonyítá gyorsan az asszony.

— Jól van, de miért nem verte? mert nem volt rá szükség. Csak egyet mozdult, és maga már reszketett, mint a nyárfa-levél. Ijedtében majd meghal egy szavára; még a csillagot is lehozná az égről inkább, csak az átkozódásait ne hallja. Nekem sem volna türelmem ilyen esztelen félnékséggel szemben. Nem csoda, ha olyan zsarnok a férje, mikor így nekibátorítja.

Lennie és Vira szájtátva hallgattak s közelébb huzódtak az ágyhoz, valami homályos sejtelemmel birva róla, hogy anyjukat most ő miattuk korholják. De anyjuk csak mosolygott, kezökbe téve a kis baba kezét, Mrs. Jacobs is megvereggette a vállukat; s így kis szivük újra megnyugodott, s még erősebb meggyőződéssel hitték, hogy csak egy ember van e világon, a kitől rettegniök kell és az az édes apjuk.

— Akármint vannak is a dolgok, márezen késő változtatni, — mondá Louisa lemondásteljesen. — Nehéz más kerékvágásba zökkenni öt évi kinlódás után. Nem bántam volna, ha meghaltunk volna én és a kicsiny, ha elvihettük volna magunkkal Lenniet és Virát is az Uj Jeruzsálembe; de arra még sem vitt rá a lélek, hogy őket itt hagyjam, ha elkerülhetem. Raut talált volna magának hozzáillőbb feleséget, ezek sem maradtak volna itt köztük nyügnek — úgy a kis baba és én nem hagyjuk el őket és védelmezzük a

meddig erőnk engedi, — zárá be szavait, aztán mély álomba merült.

Mrs. Jacobs magával vitte a két kis leányt a konyhába; egy nagy kosárból, melyet aznap reggel a legidősebb Jacobs kisasszony töltött meg ennivalókkal, előszedte az ebédjét, adott a gyermekeknek is, aztán tüzet rakott, hogy kávéfőző is. Ezt hagyta legutoljára, — bár egyáltalán nem érezte szükségét, — de csak azért tette, hogy Rautot kinozza, kinek látnia kell a kéményen kiözlő bodor füstöt. Lássa be, hogy szép szerivel többre ment volna.

II.

Nagy és rég várt esemény történt a Pollard családban, a midőn Cab elérte ötödik életévét, és pedig nem más, minthogy átköltözködtek az erdőségből Rimesvillebe, a homokhegyekre, hol Raut néhány holdnyi földet szerzett, kijelentvén, hogy ő végkép beleúnt már abba, hogy minden nyáron belefüljön a posványba és minden tél csonttá fagyaszsa az utolsó fáját is. A homokhegyek fenyveseit nem bántja sem a fagy, sem az áradások; s ha sovány a föld, még mindig ott a marhatenyésztés; s minthogy oly hosszú időn keresztül Rimesville-t tekintette Raut az ígért földjének, hol szerencsáját megvetheti, most

hogy eljutott ide, nem volt hajlandó észrevenni a hiányait. Megtelepedett tehát, teljes lelkéből remélve, hogy jólét és nyugalom várnak reá. És midőn egyik borja összeesett a tavaszi forróságban, hamar belesnyugodott végzetébe, s inkább önmagát vádolta, hogy miért nem szoktatta marháit a zöld fűvön kívül egyéb táplálékhoz is. Téli kertje meglehetősen jövedelmezett, Fort Ballantyne-be szállította a zöldséget, miből aztán szerzett annyit, hogy a következő tavaszon ismét vásárolhatott néhány tehenet. Ezentúl volt rá gondja, hogy megkedveltesse a teheneivel és borjaival a zabot és a korpát; s ha valamelyik üsző gyöngélkedni kezdett, minden nehézség nélkül bevette az ételébe kevert orvosságot; minek aztán gyors felgyógyulás volt biztos következménye. Az állattenyésztés terén ez a módszer olyan feltűnő sikernek örvendett, hogy a legtöbben utánozni kezdtek és Rantot mint elismert lángészt bámulták a szomszédai; s ez valamivel engedékenyebbé tette a családi körben is, mert

hiszen tudjuk, hogy a legvadabb macskát is meg lehet szelidíteni, ha szőrét a helyes irányban simogatjuk.

De idővel ez a jó hatás is elkopott, s midőn Cab a gyermekkorból a kamaszkorba lépett, már pusztá jelenléte elég volt arra, hogy atyját felingerelje. Miért volt ez így, senki sem tudta, — legkevésbé maga a fiú. De Louisának, ki legjobban ismerhette mindkettőjüket, meg volt a maga véleménye a dologról. Azért volt ez, gondolá, mert az egész családban, mely immár hat gyermeket számlált, Cab volt az egyetlen, a ki apjával szemben soha legcsekélyebb félelmet sem tanusított. Csak az ő arczáról hiányzott az a rémült kifejezés; ő volt az egyetlen a gyermekek között, kit nem igazott le a folytonos zsarnokoskodás. Ez a bátor, férfias gyermek nem szaladt el, ha atyja közeledett, s a legtermészetesebb közönnnyel hallgatta végig atyja böszült szidalmait. A személyes támadás elől elmenekült, igen, mert tudta, hogy egyenlőtlen mérkőzésnél csakis mint vesz-

tes fog szerepelni, de előre nem rejtőzött el.

Egy ideig csak mint megtámadott védekezett, de egyszer — körülbelől kilencz éves lehetett — ő is fenyegetőzni, bosszúlni akart, nem a saját sérelmei miatt, de anyja s a kis baba érdekében.

Louisa igazat mondott Mrs. Jacobsnak, midőn azt állitá, hogy férje sohasem verte meg őt, vagy a gyermekeket; de Raut az utóbbi időben azt a szokást vette fel, hogy ha mérges volt, hozzájok vágta ami épen keze ügyébe akadt; s kiölte belőlük azt a kevés bátorságot is, ami még volt. Akkor nap, midőn Cab activ részt vett a vitában, egy tálat fogott rájok; mert üresen találta a tálat, holott ő azt várta, hogy mézzel telve találják eléje. A kis baba ott ült a küszöbön, rózsaszin körmöcskéit szopogatva, és Louisa azon vette magát észre, midőn félrehajolt az ütés elől, hogy az a gyerektől alig egy hüvelyknyire hullott a földre. Csak egy hajszállon függött, hogy nem történt szeren-

csétlenség, s ájúltan rogyott a gyermek mellé, ki majdnem áldozata lett annak, hogy ő félrehúzódott az ütés elől; s ha annak a gyermeknek csakugyan baja történik, Louisa első sorban önmagát okozta volna s nem a férjét, ki a legnagyobb lelki nyugalommal ment ki a szobából s még csak vissza sem nézett.

Cab mindezt látta, s a támadó nem szabadúlhatott oly könnyen, mint hivé. Mire Raut az ajtóhoz ért, valóságos jégeső verte a hátát — ütés ütés után — képzelhetni, milyen élesen vág az ilyen cseréptörmelék. Óriási haragra lobbant s megfordúlt, s majd kővé meredt bámultában a látottakon.

Cab ájúlt anyja mögül dobálta felé biztos erős kézzel az összeszedett cserepeket, s abban a perczen, hogy Raut megfordúlt, egy éles, hegyes darabka éppen az orrát érte; ez felébreszté néma bámulatából s mint egy vad bivaly rárohant a fiura, s ha abban a pillanatban, első dühében kézre kapja, aligha lenne folytatása a

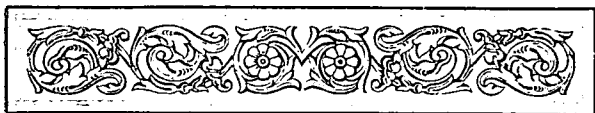
mesének; de a fiú ügyes volt, kisiklott előle, s csak hosszú küzdelem után sikerült Rautnak, hogy bosszúját oltsa.

A viaskodás kezdetén Lennie jött be a szobába, a fiú lélekzetet vett, hogy oda kiáltson neki:

— Segíts anyákon, a mily gyorsan tudsz!

De ez a pillanatnyi késedelmeskedés végzetessé vált, atyja előnyt nyert Cab fölött, s az ütlegekben nem volt hiány.

Cap azzal az érzéssel ment ágyba, hogy az ellenállás — hasonló körülmények között — hiábavaló. Lelke nem tört meg, de teste meg volt törve, s minthogy meglehetősen érzékeny volt a testi fájdalmakat illetőleg, belátta, miszerint jobb kerülni az efféle összetüzéseket, amig elég nagyra nő ahoz, hogy zsarnokával megbirkózzék.

III.

Amint haladt az idő, Rimesvilleben is jelentékeny változások álltak be. A városban, — melyet alapítójáról eddig Mr. Rimes József után neveztek, a ki new-englandi vállalkozó volt, igen sok északi vándorolt be.

Mr. Rimes sok más vállalatba fogott még, melyek mind jövedelmezők voltak, majdnem minden figyelmét floridai jószágai felé fordítá. Hangzatos hirdetéseket tett közzé. Meghívott néhány középosztálybeli családot a nagyobb északi városokból, hogy jöjjenek Délre; telepedjenek meg az ő városában. Ingyen telkeket osztott szét közöttük, melynek árát lassan ledolgoz-

ták; s ezekkel aztán egy nagy vendéglőt építtetett, kisebb kereskedéseket, cotta-gé-eket az új jövevények számára, s közben kiki felépíthette a maga telkét is.

Ennyire jutva, többet is merészelt. Felkereste a vagyonosabb embereket, bele-vonta őket is a vállalatba. New-Yorktól Rimesvilleig műútakat létesített, úgy hogy a betegek, vagy a kiknek árt a hideg égalj, télen át Délen találjanak pihenést. Szerkesztett egy kis lapocskát, mely telve volt nem létező előnyök hazug dicséréteivel, de a minek alapjában volt valami kis igaz is; s ezer meg ezer példányban küldte szerteszét, hogy eljusson az idegenek kezébe, nagyobb gyönyörüségére a már ott-lévőknek, tudniillik, akinek volt elég humora hozzá, hogy jó képet vágjon a dologhoz. A legtöbbnél hiányzott a humor, és egyszerűen fellázadtak az efféle hazugságok ellen, s óva intették a jövevényeket, hogy távozzanak el az ilyen helyről, hol több a munkás, mint a munka.

A bérencz ámitók sorához csatlakozott

még néhány pénzes angol nemesi család ifjabbik sarja, kik narancs- és citromligeteket ültettek, nagy szorgalommal dolgoztak, várva az eredményt. Néhány gazdag yankee földet vásárolt és megbízták Mr. Rimest, hogy építtessen számukra házakat, s így történetesen akadt munka is. Végre jöttek olyanok, akiket máshol elhagyott a szerencse: angol kivándorlók telve magasra törő tervekkel, csodás meséket regélve elmúlt gazdagságukról; a kik semmivel sem tartották kevesebbre magukat az említett angol ifjagnál, s mint földik jó barátságot kötöttek egymással; jöttek a jóra való, takarékos németek, kik az Északi Államokban mire sem tudtak menni; egy csomó söpredék nép; s végül a benszülött szerencsehajhászok, kik csak máról holnapra éltek, némelyikük alig tudott irni, olvasni, rongyokban jártak, — ami elég hűvös és kényelmes viselet, a leghitványabb kunyhókban laktak, de mindamellettt volt bennök bizony velük született »jó nevelés«, ami teljesen hiány-

zott a yankeek-ből, kik mindamellet
a magok elbizakodott álláspontjukból le-
nézték és megvetették őket.

Mr. Rimes teljes lelkéből azon volt,
hogy még a legszigorúbb istenfélők előtt
is bármily felekezetbeliek legyenek is —
búzgó, vallásos ember hirében álljon, sőt
annyira ragadtatta magát, hogy keresz-
tényi baráti cselekedeteinek jótéteményei-
ben leginkább az elnyomott, megvetett
benszülött fehéreket részesíté. Az is erény
számba ment nála, hogy a »feketeket«
gyűlölje — szeretett vele büszkélkedni,
hogy egész Rimesvilleban nem látni egy
fekete bőrűt; de viszont nagylelkűségének
hirnevét arra alapítá, hogy egy kedvenczét,
egy jöttment szerencsevadászt árasztott
el kegyeivel tüntető példaként, hogy neki
nincsenek előítéletei, s hogy ezeknél csu-
pán a vagyoni támasz hiányzik. Nem,
mintha általában felbátorította volna a
szerencsehájhászókat, — annál sokkal szá-
mitóbb volt. Azokból ő nem csinálhatott
pénzt, sőt szive mélyén utálta őket; minda-

mellett nem lehetett őket nélkülözni, egy kivételes kedvenczre meg éppen szüksége volt. Ez látható példa, mit szépen ki lehetett színezni.

Csak az volt a szerencsétlenség, hogy ez a kiválasztott kedvencz nem volt senki más, mint Pollard Raut.

Rimesville fenyőerdők kellő közepén, alkalmas hely volt a vadászatra, s a vendégek, kiket vezető kísért a grand hôtelig, többnyire hivatalnokok voltak, kik egy-egy ünnepnapon boldognak érezték magukat, ha néhány vad pulykát, vagy más vadat vihettek haza.

Raut kitünő vadász lévén, jobb vezetőt nem is találhattak avárosi sportsmanek, kik szívesen megfizették neki a bőséges borraivalókat. Mr. Rimes azzal, hogy őt ajánlotta a vendégeinek, nem károsítá meg a saját zsebét, viszont jó csomó dollárt juttatott ezáltal a protégé-ja tárczájába, ki soha sem késett kihasználni a jó alkalmakat. Eddig — bármily zsarnok volt is, de jó munkás, szorgalmas ember

volt, — amennyire egy ilyen Cracker lehet; de ez a könnyü kereset lön az ő megölő betűje. Neki mulatság volt a vadászat; s télen át mig a vadásziidény tartott, szivesen elvette a garast, és szorgalmasan üzte szenvedélyét, de mikor beállt a tilalom ideje, nem jöttek vendégek, azt várta, hogy mások — a gyűlölt emberiség gondoskodják arról, hogy munkát kapjon.

Felhagyott a kertészettel; eladta a teheneit; a gyermekek arcza egy árnyalattal halványabb lett mióta megvonták tőlük a tejet; most azt szerette volna, hogy valami olyan foglalkozást nyerjen, ami kevés befektetés mellett nagy jövedelmet hozzon, amiből megélhessen, mig ismét jön a kedves téli idény. A munkanélküliek bizalmasa készen volt a tervekkel, Raut hamis pénzverésre gondolt. Ugyanezt nem olyan sok évvel ezelőtt jó eredménnyel folytatták ezen a vidéken; de ez az ág most már alig kivihető, sok akadályal kellenn küzdenie, így hát a szószerinti pénz-csinálásról kénytelen volt lemondani.

A másik terv már elfogadhatóbbnak ígérkezett. A vidék »kiszáradt« három éven keresztül, — Mr. Rimes maga volt, aki a tilalmat kötelességéhez hiven elrendelte — bármennyire vágytak utána, sehol sem lehetett kapni egy pohár whisky-t, kivéven egy vegyésznel Fort Ballantyneben, ki orvosság gyanánt árulta. Itt tér nyilik számára! Pollard Raut lehunyta szemét a napon heverészett, és megérlelődött benne a terv.

A város határában, de a telepítvényektől messze, bent az erdőben volt egy megálló hely, hová egyetlen kopott nyom vezetett, melyet nem ismert rajta kívül senki. Véletlenül tévedt arra egyszer, nagy nehezen birt odáig jutni egy kecskebakot kergetve, akkor, amikor már nem lett volna szabad vadászgatni, s természetesen hallgatott a kalandról. Tapasztalt erdészek ezt a halvány kopott nyomot képesek voltak még felismerhetetlenebbé tenni, s ugyanakkor ők maguk még könnyebben rátalálhattak. Ez a hely mintha egyenesen

az ő számára lett volna teremtvé. Csak egy dolog okozott még neki gondot. Nem tudta arra elhatározni magát, hogy társat vegyen a vállalathoz. Előnyös, mondhatni szükséges volt, hogy még valaki részt vegyen benne, de a Raut bizalmatlan hallgatag természetével ez nehezen fért össze. Ekkor jött az az ötlete, hogy a saját családjából is vehetne maga mellé társat. Annak nem lesz kénytelen magyarázatokkal szolgálni, elég, ha rájuk kiált — s e kellemes időtöltés ki van zárva, ha egyedül fog az üzletébe — még hozzá a saját fiával nem kell majd osztoznia a tiszta jövedelem fölött.

Eként megállapodásra jutott — a sors Cabot jelölte ki e célra számára.

IV.

— Cab, — szólitá meg Raut vagy egy hét múlva, — jöjj csak; valamit akarok mondani neked, alkudjunk.

Semmi különös nem volt e felszólításban, és Cab szó nélkül elindúlt.

Némán haladtak egymás mellett, mig nem elértek a sűrűségben a fent említett megállóhelyet, melyet Raut céljainak kivitele helyéül szánt; Cab nyugtalankodni kezdett. Raut intet neki, hogy kövesse, s néhány lépést tett előre a látszólag áthághatatlan sűrűségben; de Cab megállt.

— Nem megyek tovább, — mondá — a mig nem tudom, hogy miért?

Atyja megfordult és szitkozódott, a

legválasztékosabb módon, nagy mérgesen; de Cab most is szokott nyugalmával hallgatta az atyai harag kitöréseit, a nélkül, hogy a legkevésbé hatott volna az rá; s nyilván mutatta, hogy megmarad szándéka mellett.

— Ilyen rossz kölyök nincs több a világon, — dühöngött Raut; — ilyen gyanakvó! Hát azt hiszed, hogy tán meg akarlak ott gyilkolni, te ostoba gyáva ficzkó?

— Senki se mondja nekem azt, hogy gyáva, vagy ostoba vagyok, — veté vissza Cab kihívólag.

Raut valamiket kívánt a fia lelki üdvözülésére vonatkozólag, de aztán meggondolta, hogy a szidalmazás ma nem cél nála, csak eszköz, és ha Cab nem akar »zsákban macskát árulni«, kénytelen lesz kioldani a zsák száját és megmutatni Cabnak a portékáját.

— Mi gyönyörűséged telik benne, te mihaszna, hogy engem boszszants? — kérdé Raut, ügyesen átcsapva a békülő szerepébe. — Illik az, hogy a fiú kérje számon az apá-

tól, mi a mondanivalója, a helyett, hogy megvárná, míg eljön az ideje, hogy szóljon? De ha tudni akarod, hát tudd meg, whisky-t (rozs pálinka) akarok főzni és ebben akarom, hogy segítségemre légy. Már mindent beszereztem, minden készen áll, s hozzá olyan helyen, melyet rajtam kívül egy árva lélek sem ismer, és neked sem mondanám, ha nem tartanám kötelességemnek, hogy téged, mint legidősebb fiamat, társul vegyelek magam mellé — ez az egész.

— Szívesen felmentem e kötelesség alól, felelé Cab.

— Mi az isten nyilát mondtál? — kiáltá Raut alig bírva visszafojtani átkozódásainak áradatát.

— Azt hiszi, hogy segítségére leszek abban, hogy ilyen örülségre vetemedjék, s olyan állapotban kerüljön haza napról napra, mint a minőben a múlt este képes lett volna anyát és a gyerekeket agyonütni?

— Te tisztelen sátán ivadék, előre is tudhattam volna, hogy a te háládra nincs

mit számítani; milyen szép ajánlatot teszek neki! Hiszen ha a magam számára akarom a whiskyt, megfőzhetném a magam udvarán és senkinek semmi köze hozzá; de én el akarom adni, értsd meg, arany-forrást akarok belőle. Nos hát mit szólsz hozzá?

— Semmit, — felelt Cab, — nem akarom, hogy mind a ketten bajba keveredjünk; van dolog otthon is.

Raut egy lépéssel közelebbjött hozzá, és felemelte jobbját, de tiz éve annak, hogy Cab a cserépdarabokat arczába hajigálva először támadt ellene — s ma már aligha birna megmérkőzni a fiával. Ilyen módon nem árthatott neki Raut, azonban hatalmas volt így is felette, és ezt érvényesíteni fogja.

— Szabad a választás, — mondá ravaszúl, s leereszté karját, — ebben az évben még mellettem dolgozol, vagy ha nem tetszik, holnaptól elhagyod a házam és úgy segítesz magadon, a hogy tudsz.

— Inkább, — felelé Cab s a nélkül, hogy még valamit mondott volna, hátat fordított atyjának.

Raut eltűnt a sűrűségben, Cab pedig hazament.

Anyja és a két legidősebb lány kint ültek a verandán és varrtak; Cab megcsókolta őket sorba, de olyan ünnepélyes komolysággal, mi azonnal feltűnt nekik. Gyöngéden kivette a varrást az anyja kezéből és felemelte könyes szemét, mondván: — Más dolgot adok anyám.

— Mi az Cab? — kérdé anyja aggodalmason, — szegény asszony folyton rettegett — Cab volt az ő egyetlen vigasza.

— Elmegyek, — mondá Cab oly hal-
kan, hogy csak anyja hallhatta, s ismételni kellett, hogy a leányok is megértsék.

Aztán elmondá nekik mi történt; s a három nő sirt és jajgatott. De rövid volt az idő; s a Cab ruháin akadt elég foltozni való, míg összeszedték — s a gondoskodó szeretet enyhítette fájdalmukat.

— Hová még? — kérdé Louisa a szorgos öltögetései közben.

— Nem messzire, — szólt Cab, — oda megyek, a hol mindig megtaláltok, ha szük-

ségtek lesz reám. Hart Johnra gondoltam — Fort Ballantyne fele útján lakik. A napokban hallottam, hogy szüksége van egy segítő kézre. Ha csak az élelmemet keresem is meg a munkámmal, akkor is szívesebben megyek oda, a hol rólatok is rendszeren hirt hallhatok.

Lennie pirúlva nézett föl munkájáról és mondá —

— Örülök, hogy Berryvel együtt lesztek, ő tudom jó lesz hozzád.

— A te kedvedért? — kérdé Cab; és Lennie újból a varrása fölé hajolt, s még pirosabb lett. Vira hamiskásan mosolygott, valamennyien vidámabb hangulatba jöttek.

— Berryvel mi mindig jó barátok voltunk, — folytatá Cab komoly képpel, mint a hogy a suhancz fiúk rendszeren huszonöt, huszanhat éves ifjakkal kötött barátságukról beszélni szoktak; — ezután még jobb barátok leszünk. Ha küldeni akarsz neki valamit Lennie, tedd a batyu közé, nem lesz vele nehezebb, biztosítalak. Talán te magad is szívesen eljönnél velem, mi?

A Hart John fia már vagy négy év óta szereti Lennie-t; de sem a lánynak, sem az anyjának nem volt annyi bátorsága, hogy Rautnak előálljanak a dologgal; s így a házasság függőben maradt.

Folyt a toldozás, foldozás, míg csak el nem érkezett a vacsora ideje; a mikor Cab felállt, nehéz szívvvel, hogy megtegye utolszor apró szolgálatait anyja és a leányok körül — vizet hozott a tóból, tüzet rakott, burgonyát szedett fel a kertből. Holnap este már nélkülözni fogják őt, s nem segíthet többé nekik, nem léphet közbe, hogy zsarnokuk haragját elhárítsa rólok. Jól megfontolta a helyzetet, s tudta, hogy bár személyes jelenlétével nem védelmezheti őket, — más oldalról gyakorol nyomást dühös apjára.

Cab vacsora után kikisérté apját a cottage-ból, s különös fölénynyel téve jobbát a vállára, megállitá.

— Hallgasson ide, — mondá Cab, — arra akarom figyelmeztetni, hogy én nem megyek ám messzire; s ha ezekkel itt nem jól bánik, rosszúl fog menni a dolga.

— Még te merészelsz engem fenyegetni, te szélcsap! — rivalt rá Raut; de azért gyengének érezte magát, érezte, hogy a fia hatalmában van titkos terve.

— Annak semmi haszna, hogy rám kiabál, — felelé Cab nyugodtan, — csak azt akarom mondani, hogy miattam főzheti a pálinkát, a mig ezeket itt békében hagyja, de a mint először meghallom, hogy leitta magát és bántja őket, vagy ha józan fővel emel is kezet bármelyikükre, azonnal kibeszélem, hogy minő vállalatba fogott. S én megszoktam tartani a mit mondok.

Raut szemébe nézett a fehér hold fényénél s átkozta fiát, mint még eddig soha. Ez volt az ő búcsúzásuk.

V.

— Halló! — kiáltá Hart John, — mi jó hozta erre a fiatal Pollardot?

Ott pipázott az öreg Berryvel, a fiával a verandán, várva, hogy a lánya Caroline a vacsorához hívja őket, midőn megpillantá Cabet, ki batyuval a vállán a narancsfültetvények között lépkedett.

Berry rögtön felugrott. Az volt első gondolata, hogy Lennie-t valami baj érte; a második, hogy Raut meghalt s hogy Cab a jó hirt jön jelenteni. Mindazonáltal méltóságteljes nyugalommal várta, míg amaz odaérkezik, nem sietett eléje. Cracker olyat nem tesz. Ha kocsin, vagy lóháton érkezel, azt mondja: »Szálljon le, ha

gyalogosan vagy, »jöjjön be«, de egy lépést sem tesz előd-be. Nála szabály, hogy nem vesz tudomást jelenlétéről, amíg meg nem szólalsz.

Ez különben cseppet sem lepte meg Cabet, ki gyerekségétől megszokta volt ezt a modort; szilárdan lépkedett tovább, még csak fel sem pillantott, míg a két Hart' elé nem ért, ekkor, minthogy régi ismerősek voltak, egyszerre kiáltották: »Halló!«

Cab közéjek telepedett a verandán; beszélni kezdett az időről, a narancsligetekről, tehenekről s egyéb házi dolgokról, mielőtt rátért volna tulajdonképeni okára, hogy miért jött. A két Hart nagyon jól tudta, hogy nem azért tette meg azt a nagy útat, hogy a teheneik állapota felől kérdezősködjék, azt is kiéreztek, hogy valami különös mondanivalója lehet, de nem kérdezősködtek, hagyták, hadd kerülgesse mint a macska a forró kását, nagy udvariatlanságnak tartották volna, hogy kérdésekkel zaklassák.

Éppen azon gondolkozott, hogy most már talán illő lesz elmondani, amit tulajdonkép akar, midőn e jó szándékában a Caroline megjelenése újra megakadályozta. Caroline nyulánk, magas lány; tizenhat éves; komoly szeme, ragyogó fehér foga, picziny keze, lába. Hullámos sötét fürteit csak nehezen sikerül homlokáról hátrasimitania; egyszerű gyapot-ruhája olyan csinos, olyan tiszta, mintha egész idejét nem a konyhán, de a szobában tölténé.

— Kész a vacsora, — jelenté; majd: — Nem emlékszik rám, Pollard Cab?

Méltán kérdezhetette; Cab tátott szájjal bámúlt reá. A leány Fort Ballantynban járt iskolába, s a fiú mint rövid szoknyás kis lányt látta utoljára, amikor különös előszeretettel viseltetett az édességek iránt. Ez óriás átváltozás láttára elállt a lélekzete.

— Azt hiszi Cab, hogy apó megházasodott és te vagy az új menyecske, — szólt Berry.

John már tizenöt év óta özvegy, s

úgy találta, Berry nagyon sikerült viczet mondott.

— Majd megismertetem én őket egymással, — folytató. — Mr. Pollard Cab, ez a divatos hölgyecske Miss Hart Caroline, a nővérem, bár ön hitetlenül néz rá.

— Ez hasonlít hozzád, Berry, — szólalt meg Caroline, hirtelen lesütve a szemét, — jöjjenek vacsorálni. Cabre is terítetttem, hallottam, mikor jött.

Csak vacsora után, midőn Berry mint aféle jó fiú segített a nővérének, hogy az asztalt elszedjék, és elmosogassanak, csak akkor talált rá alkalmat Cab, hogy kérését az idősebb Hart elé terjessze. Lehetőleg elmondott mindent, anélkül, hogy elárulta volna az apjávali egyenetlenség tulajdonképeni okát; és kérte, hadd maradhatna itt, s ő dolgozna számukra.

— Jó, — mondá az öreg hosszú gondolkodás után, — a legtöbb esetben nem lenne jó ajánlólevél a fiúra nézve, hogy apjával nem bír kijönni; de be kell ismerni, hogy kivételt képez, ha valaki a Pollard

Raut fia. Nem hiszem, hogy bárki békém élhetne vele. Nem akarok én rosszat beszélni a szülőkről a gyerekeknek; de ha a szülők közt egyenetlenség van, természetes, hogy a gyermek vagy egyikhez, vagy a másikhoz húz. Amíg az igazság felé húznak, nincs semmi hiba, — Rautot mindnyájan ismerjük.

— Anyám kedvéért szeretnék itt dolgozni, — veté közbe Cab; — itt kéznél lennék, ha apám rosszul találna bánni vele.

— Úgy, úgy, — mondá Hart John. — Én régi jó barátja vagyok Louisynak, s még többet is megtennék, hogy segíthessek rajta. Éppen kerestem valami jóra való embert, s ha beéred néhány dollárral egy hétre, — meg kapsz ellátást, — akár holnap kezdhethjük a dolgot. Berry erős, és jó szívvvel dolgozik, de most van a sörevágás ideje, már jó kövérek, én magam már nem vagyok erős munkára való, Berry a jövő héten nem lesz itthon, így hát épen jókor jöttél.

Ez reményen felül kellemes volt Cabre nézve. Berryt és Carolinet előhívták, hogy

tudtúl adják nekik is a dolgot, s mindnyájan teljes megelégedéssel vették.

— Egy szájjal több lesz, akire főzz, Caroline, — mondá az öreg John, de az én leányom nem rest, — s kedveskedve magához ölelte lányát, hadd irigykedjen Cab.

— Én is meglehetősen szakács volnék, — erősíti Cab — s ha sok dolgot adok Miss Caroline-nek, tudok ám én segíteni is.

És szavát tartotta. Másnap reggel, mire a lány a konyhába ment, a tűz már égett, az asztal felterítve, Cab még a pecsenyesütő serpenyőt is előszedte.

A lány őszintén, barátságosan köszönté, s megjegyezte, hogy anyja és nővérei jól nevelték. A következő perczben már megbánta szavait, látva, hogy a Cab arcza elborúl, s eszébe jutott, milyen honvágy lepte meg szivél midőn először vitték Fort Ballantynebe. De a helyett, hogy kieviczkélne, még jobban belezavarodott.

— Majd mesél nekem rólok sokat, — mondá, — vasárnaponként, a mikor időnk

lesz, úgy-e? — erre aztán Cab is megvigasztalódott.

— Én tudom a Berry és a Lennie dolgát, — folytatá, egyet bölintve, szerintem nagy bolondság, hogy rég meg nem szöktek; mit gondol?

Cab nevetett; ő és azt hiszi. Valóban lehetetlen, hogy ne lenne egy véleményen, bármit mondjon is a lány.

Barátságuk gyorsan fejlődött. Cab szorgalmasan dolgozott, és nem lopta rá az időt, hogy Carolinával csevegessen; de ott voltak a vasárnapok, meg reggelenként egy-egy negyedóra, a mikor együtt főzögették a reggelit.

Ezek a vasárnapok boldog napok valának. Az öreg John nagyobbrészt aludt, Berry elment Rimesville-be, hogy Lenniet lássa; Cab és Caroline magokban maradtak. Néha kimentek együtt halászni az öbölbe az öreg csolnakján. Máskor az erdőbe, Cab puskával, Caroline az üres vadásztáskával, hogy, ha lesz préda, átadja a társának. Egyszer-kétszer elvitte kocsin a templomba

Fort Ballantynebe; az ilyen nagy esemény tiszteletére a legjobb köntöst vették magokra mindketten, Cab vászon nyakravalót tett fel, ami alkalmatlan volt ugyan neki, a Caroline társaságában azonban azt is szívesen eltűrte. De legtöbbször ott ültek a verandán a két nagy hintaszékben; ilyenkor Caroline a könyveiről beszélt neki; arról, amiket tanúlt, s lassan megtanította Cabet is arra, amit ő tudott.

Végre jött egy vasárnap, a mikor Cab lett a tanító, s a lány a tanuló; a mikor a lány bizalmatlankodó habozással sokkal bátortalanabbúl ismételte a leczke szavait, mint a hogy Cab tudatlanságának legelső, legsötétebb korszakában mondta volt. Pedig nem volt nehéz a leczke, alig egy szó az egész — régi és mégis örökké új szózat a világ legelterjedtebb nyelvén szólva, mely röviden, s mégis oly sokat mond: »Szeretlek.«

VI.

Az öreg John meg volt róla győződve, hogy Pollard Cabhez nem férne semmi aljas cselekedet.

A szerelmeseknek könnyü lett volna, hogy csupán a saját szivök sugallatára hallgassanak, nem téve ki magokat az esetleges opposzicziók veszélyének, de Cab az egyenes utat választotta, s haladéktalanul értésére adta az öreg Johnnak szive vágyát, szándékát. Tette pedig ezt nem kis remegések között, mert a Hartok aránylag gazdagok valának, s így az ő fellépése kissé merész dolognak tűnt fel; s könnyen meglehet, hogy nem csak érzelmei lesznek még csirájában elfojtva, de egyszersmind

elveszti a talajt lába alól, hogy saját családjának sorsa fölött örködhessék. De John éles eszü és amellet egyszerű, egyenes lelkü ember volt; szerette a fiút, s már gyűjtött össze annyit a lánya számára, hogy lesz amivel hozzá foghatnak valamihez. Lehet, hogy ha gazdagabbra vár, az meg nem lenne olyan jó férj; és ha már Caroline a fejébe vette, nem is egykönnyen változtatna rajta. Addig nem kelnek össze, míg Cab be nem tölti a huszonegyedik életévét, addig mindkét részről megtehetik a szükség esélőkészületeket.

Berryvel is tudatták a dolgot, ki viszont továbbította a híreket, hogy Mrs. Pollardhoz és leányaihoz is eljussanak. De Cab, bármily boldognak érezte is magát, nem elégedett meg azzal, hogy a Lennie vőlegénye által kapja övéitől a szerencsekivánatokat. Ő látni szerette volna anyját és nővéreit, saját füleivel hallani, hogy azok mit szólnak hozzá. De jelen helyzetét a családdal szemben nem akarta felhasználni, hogy szabad időt kérjen a hét folyamán, a

vasárnapokat meg nem lophatja el Caroline-tól. De a »Hálaadás napja« immár nem messze volt, s a Berry információi szerint oka volt remélni, hogy akkor maglátogathatja anyját, anélkül, hogy a Rauttal való esetleges találkozástól tartania kellene.

— Együtt is mehetünk Rimesvillebe, — mondá Berry, — akár kint ögyelegyetek az alatt, míg te elmondod a mondókádat, aztán majd bemegyek Lennieért.

— Éppen jó alkalom lenne, hogy elszökjeteek együtt, mi? — veté fel Caroline. Miért nem teszitek meg?

Berry erősen ránézett nővérére; nem szólt semmit? de mint az a sokat emlegetett egyszeri papagály, annál többet gondolt.

— Ami azt illeti, hogy együtt menjünk, — szólalt meg Cab, saját gondolatait folytatva, — az nem lehet, ha csak nem fogsz be a szekérbe, de arra szüksége lesz apádnak, hogy Carolinet Fort Ballantynebe vigye. Én majd hajnalban indulok, gyalog, s körülbelől egyszerre fogunk odaérni.

— Nem szükséges, — szolt az öreg John, ki felállt, és titokzatosan integetett Cabnak, hogy kövesse. Még hallották, hogy Caroline nagy mohósággal biztatja Berryt, midőn kimentek aszobából.

— Elmegyek én magam a jegyzőhöz és megkérem, hogy jöjjön veled haza; te elmegy Lennieért és amint ideérkezel vele, azonnal megesküdtök.

Cabet meglepték e szavak, de az öreg úgy tett, mintha semmit sem hallott volna. Ő szerette a házi békét, és derék családapa volt; de bármint óhajtotta is a fia házasságát, nyilvánosan világért sem akart részt venni a szöktetés ügyében. Nem lehetett tudni, vajjon miként venné Raut a dolgot, és bár John nem volt gyáva, óvatosnak mutatta magát.

John az istálló felé indult, Cab csodálkozva követé. Ott volt a két ponny, a Berry »bojtárja« és a másik, a »tedd ide, tedd oda,« ezek húzták a szekeret, az ekét, vagy vitték a hátukon hol egyik, hol másik az öreg John, amint éppen jött. Ott volt

Judy, a makranczos erkölcsü öszvér, mely csodálatos következetességgel, — mit inkább nemesebb célokra fordított volna, — tett annyi kárt egy év alatt, mint amennyi hasznot, ha nem többet. De ezek között volt még egy idegen jószág is, egy négy éves erős barna kancza, széles szügyü kis fejü, telivér Florida ponny; még csak kőtőfék sem volt rajta, ami gátat vessen szabad akaratának. Bár az istálló-lámpás halvány fénye mellett föl sem tűnhetett teljes tökélyében, — Cab mégis eleget látott, hogy el legyen tőle ragadtatva. S a sok bókot, melylyel elhalmozták, azzal viszonzta, hogy bársonyos orrocskáját a Cab kezéhez dörzsölte, nőies finom érzéssel kitalálta, hogy most olyan elismerésben részesítik szépségét, minőt csak kíván.

— A tiéd, — mondá röviden az öreg John, — úgy látszik, már kitalálta, hogy te leszel a gazdája.

— Az enyém? — kérdé Cab, — enyém? S aztán midőn fel bírta fogni teljes valójában ezt a nagy örömet, azt sem tudta,

hogy kezdje hálájának, köszönetének tolmácsolását, s minél inkább kereste, annál kevésbé talált rá szavakat, csak hebegett, míg végre az öreg félbeszakította:

— Hát csak úgy történt az látod, — mondá, be akartam bizonyítani, hogy nem azért késleltetem a házasságot, mintha nem szeretnék, csak úgy mint a magam fiát. Caroline még félig gyermek, s én nem szeretem, hogy a lányok férjhez menjenek, mint itt szokás, — mielőtt megjönne az eszük. Aztán meg te magad is nagyon fiatal vagy még, s az én felfogásom szerint legalább is nagykorú legyen a férfi, midőn családot alapít, de még ha tiz évet adnánk is hozzá, az sem lenne baj. No de elég érett vagy te az idődre, s én csak huszonegy éves korodig alkudtam; de azt gondoltam, otthonosabban fogod érezni magad addig is, ha magadnak lesz lovad, s így vásárt csináltam Williams Jake-vel. Már egy héttel ezelőtt meg volt rá az alku, de csak most egy órával ezelőtt hozta el, míg ti a vacsorát főztétek Carolinental, s te nem is

gondoltad, hogy valami szokatlan dolog történik ide künn.

Az öreg szünetet tartott és nevetett; Cab megragadta a kezét és rázta, lóbázta le s fel, mint valami szivattyús-kút húzóját.

— Ez még nem dolgozott, — folytatá John, — legfeljebb lovagoltak rajta, azért van ilyen jó erőben. A szőrín sem látszik még a szerszám helye, tiszta a sörénye, farka, nem úgy mint a legtöbbnek ezen a vidéken rendesen. És remélem, hogy te is ilyen jó gondját fogod viselni, mert te tudod, hogy kell a lóval bánni, jobban mint bárki, kivéven Berryt, kit én tanítottam. Katinak hívják, jámbor, szelid állat.

— Látta már Caroline? — kérde Cab.

— Nem; de azt hiszem, hogy ők most Berryvel titkokat beszélnek, — felelé John, jelentőségteljesen bólintva, — és nem szükséges, hogy most nekünk kitálalják a titkaikat; maradjunk csak egy darabig, gyönyörködjünk Katiban, reggel majd megmutathatod Carolinenak.

— A sors mégis kegyelmes, — mondá

VII.

A »Hálaadás Napján« délben egy órakor Mr. Rimes nagy ebédet adott a rimesvillei új telepítvényesek számára. Ez ügyes politikai fogás volt — afféle tökmagból készült tapasz ama sértett lelkiismeretü gyengébb társak fejére, kik az ő rendszerét hazug »szemfényvesztés«-nek nevezték, — egy közös talajon egybegyűjteni, a »hálaadó pulykapecsenye,« párolt borjú, és burgonyakása mellé az elégedetlenkedő polgárokat, kik abban az egyetlen dologban értettek csak egyet, ha Mr. Rimes-t a háta mögött jól lehordhatták.

Néhány angol gentleman — nejeikkel egyetemben, — nehezen bírta bele-

találni magát ebbe a társaságba, hová a mostoha sors vetette őket; s a Mr. Rimes meghívását nagyon hálátlan kíváncsisággal fogadták, remélve, hogy valami szokatlanul különös élvezetet fognak találni a mulatságban, — olyan kevés alkalmuk nyílik a szórakozásra itt Rimesvilleben, remélték, hogy a mulatság egy darabig legalább bő tárgyat nyújt a nevetésre ott-hon. De méltó csalódásban részesültek; mert bár hat hónap múlva elég keményszivűek voltak; hogy nevensenek rajta, az ünnepség alatt olyan tragikus képpel ültek az összesereglett yankék, olyan általános volt az unalom s levertség, hogy legkevésbé sem jött kedvök a nevetéshez.

Az »Északiak,« nem véve ki közülök magát Mr. Rimes-t sem, és az alacsonyabb rangú telepítvényesek gyűlöltek ezeket a vizsgaszeműszemlélődő angolokat, — akár csak a négereket, mélyen érezték alárendelt helyzetüket s még ellenszenvesebb lettek előttük a nevelés és pénz kiváltságosai. És a yankéek maguk közt sem igen értettek

egyed és folytonosan irigykedtek egymásra és az idegen letelepültekre a Rimes által kiosztott munka miatt; a benszülött délvidékieket, s még e mai békenapon is alig akartak egy asztalhoz ülni Pollard Rauttal, ki egymaga volt hivatalos a Crackererek közül. Következésképp a Mr. Rimesnek nem volt nyugta, hogy az ellentétes elemeket lecsillapítsa; csoporttól csoporthoz ment, jóakaró ábrázatával engesztelést vive mindenüvé, a hol csak kopasz feje megjelent, s végül a kis Mrs. Cliffordal, egy angol család második fiának nejével, ki maga is szegény volt, mint a templom egere s a véletlen sodorta Rimesville felé, — egész bizalmas beszélgetésbe elegyedett.

Mrs. Clifford tüzes fekete szemü bájos kis teremtés volt, ki még egy ilyen kopasz fejü yankét is képes volt meghódítani, a ki szigorú hidfelekezet hive volt és elvből gyűlölte az angol nemességet. Mindamellet, ha a vonzalmat keressük, Mr. Rimes nagyon gyöngé és nem éppen nagy bölcseségre hajló emberként cselekedett; holott ez a

szép kis asszonyka nagyon éles elmével volt megáldva, és ha egyszer valamit a fejébe vett, biztosan számított rá, hogy — tekintettel bizonyos torzsalkodásokra. — Mr. Rimes kénytelen lesz neki haladéktalanul elégtételt szolgáltatni. Meg volt győződve arról is, hogy ha ő gazdag asszony lenne, az ő fúrfangos hódolója még a czipője talpát is szívesen megtisztitaná, s míg ez a magas pártfogói modor bosszantotta, egyszersmind mulattatta is. Azt is számban tartotta, hogy míg mások oly zsiros hivatalokhoz, bizalmi állásba jutottak a városnál, mely meghaladta képzettségüket, — addig az ő férjét átugrották, elhanyagolták, mellőzték, háttérbe szorították.

Mr. Rimes nem is sejtve, mi forr a szép asszony agyában, bizalmasan föléje hajolt és panaszozni kezdé, hogy nehézségei vannak Pollard Raut miatt.

— Még ezek beszélnek! — szólt Mrs Clifford félreismerhetetlen páthoszszal; s elég érthetően, hogy az angolok csoportjában nem messze tőle, kik őt az imént kir-

kesztették maguk közül, minden szót meghallhassanak. — Minőabszurdum! Bizonyára senki sem jött úgy ide, hogy ne lett volna rá elkészülve, hogy vegyes társaságot fog találni. Nagyon világos, — ön az egész telepítvényre kiterjeszté meghívását, s aki fél, hogy ezzel beszennyezi magát, maradjon otthon; az mindenkinek jogában áll.

— Ugy van, — ugy van, — mondá Mr. Rimes, kezét idegesen dörzsölve. — De arra nem erőszakolhatok senkit, hogy olyant ültessek az asztalához, akit nem akar.

— Nagy hiba! — mondá Mrs. Clifford látható érdeklődéssel. — Hogyan esnék az azoknak, ha mi — magyarázólag tekintve a kis csoport felé, — kimutatnók, mennyire nincs inyünkre, hogy velük egy asztalnál ülünk? És mégis, minket nagyobb társadalmi úr választ el egymástól, mint aminő köztök és a Cracker-ek közt létezhet, Abszurdum! Szerintem, tudja ön, ezek a Crackerek, ezek a szerencsevadászok intelligens, érdekes emberek és sok természetes finomság van bennök. Ha az ember

elgondolja, hogy legnagyobbrészt teljesen műveletlenek, s aztán az ő természetes sima modorukat összehasonlitja ezeknek az Északiaknak a neveltlenségével, akik pedig részesültek némi nevelésben: önkénytelenül is azt kérdezzük, vajjon mire nem lennének képesek, ha még e n n y i nevelést sem kaptak volna! Szükségtelen kérdenem hogy ön is így vélekedik-e, minthogy ön délvidéki ember.

Mrs. Clifford tökéletesen jól tudta hogy Mr. Rimes Északi, de még nem rég-
idő óta lakik Rimesvilleben, s így ez részéről megbocsátható tévedés számba megy, s nem birt ellentállni a kisértésnek, hogy most egy csapással adjon vissza sok mindent.

Mr. Rimes vörös lett egész kopasz homloka tövéig; hangja reszketett az elfojtott érzelmek miatt, amint kijelenté, hogy ő Connecticutból származik; de ha azt remélte, hogy ennek hallatára Mrs. Clifford magán kívül jön zavarában — nagy csalódás várt reá.

— Mily tévedés! — mormoló a legédesebb, legbájosabb mosolygások mellett. — Olyan természetes volt, hogy önt Délvidékinek tartsam, annyi birtoka van itt; de kérem, fogadja bocsánatkérésemet — és, hogy praktikusán oldjuk meg a csomót, hadd szolgáljak önnek egy jó tanácscsal. Ültesse azt a kifogásolt embert valamelyik kisebb asztalka mellé és akaszson a hátára egy kis czédulát, mert másként nem vagyok benne bizonyos, hogy ráismernék-e; a többi helyet mi fogjuk elfoglalni barátainkkal. Jó lesz?

Ez sokkal jobb ajánlat volt, hogyszem visszautasithatta volna, és Mr. Rimes ajkán hálás szavakkal, — szívében haraggal, távozott. Így történt, hogy Pollard Raut egyszerre csak büszke, előkelő körben találta magát, s szinte sajnálá, hogy családját otthon hagyta s most nem látják az ő dicsőséges nagyuraságát. Az angol sportról beszélt vele, s ugy látszott nagyon érdekesnek találja a beszélgetést; Raut kifogástalanul viselte magát, amit nem éppen lehe-

tett volna róla gondolni, ha valakinek volt alkalma őt saját tűzhelyénél megfigyelni. Raut teljesen jól érezte magát, s midőn vége volt az ebédnek, még mindig ott ténfergett a vendéglő-irodában, mialatt Mr. Rimes, s vendégeinek nagy része a Sankey-himnusz éneklésével mulatták magokat az elfogadó-teremben.

Ez alatt nagy események mentek végbe egyebüttl, minek az lett az eredménye, hogy a Berry »bojtár«-ja kettős terhet vont haza felé, midőn Cabbel együtt visszatértek.

Carolinet apja Fort Ballantynebe vitte, hogy egy kalapot vegyen. Caroline elfeledte a kalap-vásárlást, a helyett kihozta magával a jegyzőt, ki szívesen ráállott, hogy részt vegyen az esti vigalomban és a lakodalmi vacsorán. Egy órával később, hogy ezt a nélkülözhetetlen nevezetes személyiséget nagy diadallal haza szállította Caroline, megérkezett a szerelmes pár is, kiknek az ő szolgálataira szükségük vala, s mihamar végbe ment a szertartás, mely

örökre megfosztotta Pollard Rautot attól a hatalomtól, hogy leányát visszakövetelje.

— Szeretném, ha te lettél volna, meg én Caroline, — suttogá Cab. — Mi haszna ennek a sok felesleges czeremoniának, a jegyző egy helyben kétszer is elmondhatta volna.

De Caroline nem ügyelt rá, minden figyelmét arra összpontosította, hogy sógor-nőjét átölelje, kinek arczáról máris eltűnt az a félnk, ijedt kifejezés, kezét férje kezében nyugtatva, életében először érezvén magát bátornak, szabadnak.

VIII.

Raut egész nyáron át szerencsével űzte titkos vállalatát; és midőn beállt a vadászydény időről időre, akkor is visszavonúlt a sötét erdő mélyébe, kellemes változatoság kedvéért folytatva mesterségét.

Nagy gondolkozások után végre mégis fogadott maga mellé társat; Backer Billt választotta; egy hirhedt dologtalant, egy elégedetlen szerencsevadászt, kinek múltja nem igen tűrte a szigoru bonczolgotást. Raut tudott valamit a múltjából, — keveset, jelentéktelen csekélységek, néhány fiatal bornyú eltűnését egy gazdag marhatulajdonos istállójából, itt a vidéken; s bár a törvény nem igen terjeszkedik ki az efféle

vétségekre, a marhakereskedők magok közt szigorú törvényeket szabnak, s biztos bosszút fenyegeti a vétkest, ha kisül rá a lopás. Baker Bill nagyon jól tudta, hogy Rautnak csak egy-egy odavetett megjegyzést kellene tennie illető helyeken, — bizonyítékra nincs is szükség — s az ő nagyratörökvő pályájának azonnal vége vettetnék' s nem tudva Raut mire képes, mire nem, ha ingerlik, Bill minden tekintetben igyekezett társakévére cselekedni. Raut pedig, ki tisztában volt mi az oka e nagy engedékenységnek, bölcsen kieszelte, hogy jobb társat nem is találhatna maga mellé, ki épp úgy kötve lesz a saját, mint az ő érdekeit szolgálja; Baker Billt érte tehát a megtisztelő bizalom.

Eleintén egészen kedélyesen dolgoztak együtt, de rövid idő múlva, Raut bánni kezdé, hogy mindjárt az elején jobban ki nem zsákmányolta a helyzetet, s elhatározta, hogy ezentúl okosabb lesz, s csak annyit ad neki a jövedelemből, mennyit éppen jónak lát, lévén ő a cég feje. Ne-

Hány hónapon át Bill némán tűrte e csalást. Sőt úgy mutatta, mintha teljesen meg lenne elégedve osztalékával és elősegítette az üzletet. De ilyenkor mindig józan volt. »Hálaadás Napján« azonban nem volt józan.

Baker a többi benszülöttekkel egyetemben nem volt hivatalos az ünnepi ebédre, s mélyen sértve érezte magát; irigység és méltatlankodás mardosta lelkét, hogy Rauttel szemben kivételt tettek.

Fájó lelkére egy kőkorsóból meritett vigaszt, mely időről időre a titkos pálinkafőzőből lett megtöltve. Este felé a korsó kiürült, s elindult — anélkül, hogy mint rendesen, Rauttal összebeszélt volna, — hogy ott találkozzanak.

Ott, a hol a rejtett út kezdődik, összetalálkozott Rauttal s felmutatta az üres korsót, mint sétájának célját.

Most már, ha Raut egyenesen a vendéglőből jött volna, Baker a legjobb kedvében találja; de Raut társadalmi dicsősége után hazament, — Lenniet nem találta, még csak elfogadható ürügyet sem tud.

tak felhozni hollétéről. Ez aztán visszavetette rendes hangulatába, és türelmetlenül fogadta a Bill mentegetődzését, bár ő maga szintén abban a járatban volt.

— Ha olyan gyorsan elfogyasztjuk a whiskyt, a mily gyorsan főzzük, nem leszünk belőle gazdagok — dörmögé; — s aztán érezve, hogy szavaiban nincs összefüggés, hozzátette: — Azért megyek, hogy újból készítsek valamennyit, lesz mit segíteni, ott vannak az üres korsók, azokat meg kell tölteni és el kell rakni.

— Ha dolgozni akartál, hát miért nem tudtad velem? — kérde Bill egész észszerűleg.

— Nálad nélkül is megtettem volna; de minthogy itt vagy, hát gyere.

— Hát ki mondta, hogy nem megyek? — szólt Baker. — Azért nem szükséges nekem elmondanod, hogy hány korsóval rendeltek meg vendéglői barátaid és Mr. Rimes.

Ez az utolsó megjegyzés olyan célzatos nevetéssel és vigyorgással volt mondva,

mely Rautot első pillanatban bámulatba ejté. A féreg támadni mer; de a féreg részeg, s ezt a tapintatlanságot talán még elnézte volna neki, ha nem tetézi rosszabbal.

— Eddig már jó csomó dollárommal vagy adósom Pollard Raut, — folytatá pálinkától felhevült vakmerőséggel. — Nagyon szép volt tőled, hogy megőrizted a számomra, gondolva, hogy én talán rossz helyre költöttem volna; de most már több eszem van, mint akkor volt mikor kezdtük, s így minden aggodalom nélkül idadhatod a mi engem illet.

Még mindig ott álltak a rejtett út elején, ahol találkoztak, ahol Bill a részegségtől felbátorítva az első kihívó szavakat ejté. De ez az utóbbi kivánság, melyet éppen a legrosszabbkor hangoztatott, véget szakított a Raut türelmének, és Baker a másik pillanatban már egy erős rántással a földön hevert.

Egy hatalmasat ordított teljes tüdőből, de ez volt utolsó vétke. Raut örült haragjában villamgyorsan előrántá kését, a velőt-

vázó rémület-kiáltás örökre elnémúlt; a Baker Bill lelke megtalálta a maga helyét, — bárhol legyen is az.

Raut elvonszolta a holttestet és a rozoga kis félszer alá dobta, mely pálinkafőző apparátusainak oltalmazására épült. Rautnak eszébe sem jutott, hogy a holttestet elrejtse. Midőn kitöltötte bosszuját, egyetlen eszme foglalta el minden gondolatát: a szökés, amelyet egyedül a távolságban és időnyerésben vélt elérni. Még csak annyi óvatos ravaszság sem volt benne, hogy a nyomot megsemmisítse, mely az erdő sűrűjébe vezető úton léptei után maradt. Ezerszer megtett rá minden óvintézkedést, hogy a pálinkafőzés helyét titokban tartsa, de most, midőn a saját biztonságáról volt szó, nem jutott eszébe. Az elméje aludt; csupán a vad erőszak és az ösztön dolgozott benne.

Az utolsó ágat félretolva kijutott a tisztásra, s megkönnyebbülten egyet káromkodva, amint megfordúl, szemközt találja magát — egy lovassal. Első impulsusa az volt, hogy a lovat és az embert is leüsse;

de a ló egyszerre megbokrosodott, s a megijedt állat meggátolta benne, hogy egy második gyilkosságot kövessen el, — hirtelen tovább haladt. A lovas azonban megismerte és gyorsan követé, erős rekedt suttogással kiáltva nevét, mely egyszersmind óvatosságot jelentett.

— Miért ez a nagy sietség, öreg? — kérdé, megállítva lovát mellette. — Nem látod, hogy ki vagyok?

Raut feltekintett s látta, hogy Thompson Abe áll előtte, egyik Cracker a fensikokról, aki leghűségesebb vevői közé tartozott.

— Mi kell? — válaszolt. — Átkozottúl sietek, nem ácsoroghatok itt szájatátva.

— Csak a rendes, — felelé Thompson, egy pálinkásflaskót húzva elő a nyeregká-pából. — Otthon kerestelek, de minthogy nem találtalak, erre jöttem, remélve, hogy találkozunk. Már késő van, s még öt mértöldet kell lovagolnom hazáig.

— Hát lódúlj! — és egyet káromko-

dott hozzá; aztán gyorsan folytatta útját, vissza sem tekintve csalódott vevőjére.

De Thompsonot nem lehetett olyan könnyen lerázni. Neki whiskyre fájt a foga, s nem szándékozott anélkül menni haza. Leszállt tehát a lóról, melyet egy fához kötött és szétnézett.

Könnyű volt a sűrűbe vezető utat felfedezni, — főleg erdei lakos előtt olyan tisztán mutatta magát a nyom, mint az országút. Nem sokkal naplemente után volt az idő, s így elég világos, hogy mihamar megpillantsa a pálinka-főző műhelyét. Itt már bizonytalanabbúl tekintett szét a sűrű árnyékban. Ott volt a kis félszer, mely alatt állt a nagy vasfazék, a fateknő, mely egy kidőlt fa törzséből volt kivájva; ott volt a nyolcz-akós hordó, egy vén rozoga lámpás, vagy egy tuczat nagy üres korsó, melyeket akkor este kellett volna megtölteni és hazaszállítani. De volt ott még más valami is: egy tehetetlen tömeg, mely csak tizenöt perczzel ezelőtt élő, cselekvő ember volt; ijesztő arcz, kimeredő szemek, egy árnya-

lattal sötétebb tömeg, mint a sűrű erdő sötétje.

Thompson Abe bátran szembe nézett volna két élő emberrel is, de ez az egy halott megrémíté. Üvegét elejté a többi üres korsók közé és futásnak eredt.

IX.

Két hét múlt el ama nevezetes est óta, melyen Thompson Abe felzavarta a rimesvillei telepítvényeseket s az ő vezetése mellett üzőbe vették a Baker Bill gyilkosát. Rautot néhány órai keresgélés után az erdőben elfogták, s most Utopiában, a legközelebbi város tömlöczében várja ítéletét.

Abe be volt idézve tanuvallomásra, s az érdeklődők mind meg voltak róla győződve, hogy az ő vallomásától függ az ítélet; s így ő volt most az általános figyelem tárgya úgy annyira, hogy kénytelen volt szünetet kérni a látogatók elfogadására.

Ez nem volt csepet sem kellemetlen

ránézve, szerette a szünidőket, s e gyöngéjének gyakran engedett is; de most még elégedettebbé tette az a tudat, hogy valami nagyszerű, önfeláldozó cselekedetet mivel, s meg volt róla győződve, hogy drága idejét csupán a kíváncsi tömeg kielégítésére pazarolja tiszta önzetlenségéből.

Néhány percz óta egyedül volt, midőn nem várt látogatót pillantott meg a Pol-lard Cab személyében. Ez már nem volt olyan kellemes.

Egészen más dolog volt az: népszerűségre vergődni egy érdekes gyilkosság felderítése által, s más: a gyilkos legközelebbi hozzátartozóit kihallgatni. Meggondolva, hogy Raut nem nagy szeretetet vivott ki még saját családja körében sem, bátorságot vett s a lehető nyugalommal és szivességgel igyekezett vendégét fogadni.

Bevezetőül Katiról, a ponyról kezdtek beszélni, és Cab látva, mily elragadtatással dicséri Thompson a lovat, mint valami elvesztett kincséről úgy kezdett róla beszélni.

— Szeretné magának? — kérde hirtelen, és móhon lesve az Abe arczát, látta, hogy az egyszerre földerül.

— Tehát lóvásár végett jött, nem másért, — gondolá Abe. — Ezt az embert annyira leköteleztem azáltal, hogy megszabadítám átkozott apjától, hogy bizonyosan olcsó vásárt csinállok vele.

— Nos, — kérde bús mosolylyal Cab, — meggondolta? Nem sok gondolkozás kell ahhoz, hogy kimondja: szeretné-e, nem-e?

— Mindenki örülne, ha a magáénak mondhatná ezt a pompás kis állatot, — szólt Abe teljes meggyőződéssel, — csak azon gondolkoztam, hogy mit ígérhetnék érte.

— Megmondom, — szólt Cab. — Csak egy ára van, — a legjobb barátomtól kaptam, jobban szeretem a lovat, mintha emberi lény volna, s nem akarok közönséges vásárt csinálni vele. Azt mondták nekem, az ön vallomására felakasztják apámat; — maradjon itthon, ne tegyen vallomást, s

odaadom önnek így amint itt áll, kantáros-
tól . . . nyergestől.

Ez bámulatra méltó ajánlat volt, Thompson Abe a fülét vakarta, hogy nem fogadhatta el. Meg is mondá s csaknem könyezett belé, s nem volt ok kétkedni szavai őszinteségében. Ha csak rajta állna, futni hagyna akár tíz gyilkost, hogy egy ilyen remek kancza birtokába jusson. De bármily határozatlan, gyenge törvények alatt álltak is, most az egyszer nem látott a maga számára kibúvót. Szomorú, hogy így van — és ő nem volt rossz szívű ember; mikor saját maga fölött kibúslakodta magát, eszébe jutott Cab.

— Nem mondta meg magának Hart John vagy valaki más, hogy az ilyesmi nem lehetséges? — kérdé kedvetlenül.

— Senki sem tudta, hogy mit akarok, — szólt Cab. — Ha kérdeztem volna, talán mondták volna, de én nem kérdeztem senkit. Én nem sokat tudok a bíráskodásból, de az mégis csak furcsa, hogy valakinek a ki nem rab, be kelljen menni, ha nem

akar is; nem értem, hogy lehet hatalma a törvénynek, arra kényszeríteni valakit, hogy beszéljen, ha nem akar.

— Igaz a, a törvény nem birná kistrófolni belőlem a szót, — magyarázá Abe egész kedélyesen, — de megjárhatnám, ha a magam jószántamból nem beszélnék. Akkor aztán mi hasznom lenne a csikóból, ha a végén bajba keveredném.

— Tehát nincs más mód? — kérde Cab.

— Félek, hogy nincs. De ne búsúljon, nem akasztják fel az apját. Itt az nem szokás, hacsak nem Lynch a bíró. Élethossziglani börtön lesz az ő büntetése.

— Így van? — szólt Cab. — Akkor hát nem olyan rossz, mint ahogy hittem. De azt már nem szerettem volna, hogy felakasszák.

— És id'adta volna ezt a remek kancazt, hogy ettől megmentse apját, — mondá Abe elgondolkozva, — s mégis azt beszélük, hogy ő rossz volt magához, elzavarta a háztól, igaz?

— Nincs mit csürni-csavarni, igaz, — felelt Cab, — de ő apám; és anyámnak is szörnyü lett volna az a tudat, hogy felakasztják az urát. Azt nem nagyon bánom, ha becsukják.

— Azt meg is érdemli, nagyon, — mondá Abe.

— Én nem arra gondoltam, hogy megérdemli-e vagy sem, — mondá Cab, — mert én azt tartom, ha valaki rossznak születik, kell, hogy valami rosszat tegyen életében; de sokkal nyugodalmasabb lesz anyámra és a többiekre, ha ő a börtönben ül, ahelyett hogy otthon lenne.

Cab könnyebb szívvvel tért vissza Hart Johnhoz; nem szólt róla senkinek, hogy milyen nagy áldozatot akart hozni, — még Carolinenak sem. Érezte, hogy több bátorsága lesz, ha nem szól. De most, midőn nem volt szükség ily nagy áldozatra, sőt azzal is biztatták, hogy Rautot nem akasztják fel, csak elteszik láb alól, s övéi ezentul nyugton élhetnek tőle, — mily szerencse.

Louisára nézve! — szive őszinte hálával telt meg.

Az, hogy jót akart cselekedni, egy csöppel sem növelte lelki békéjét. Nem is jutott eszébe, hogy ez jó cselekedet lett volna, s csak az események fordulatával és nem önmagával volt elégedett. Szerinte természetes kötelesség, hogy az apja életét, ha lehet, bármi úton-módon megmentse; de ki sem lehet mondani, mily boldog volt, hogy fiui kötelessége miatt nem kellett megválnia kedves lovától. Úgyis rövid idő múlva nagy szükségét fogja érezni e néma vigasztalónak, midőn egy szomorú, elkerülhetetlen válást kell túlélnie. Már szólt az öreg Johnnak, hogy ha az apja nem »szabadul meg,« kénytelen lesz hazamenni és helyt állni; s most minthogy ez majdnem bizonyos, fájó szívvvel gondolt rá, mily rövid ideig lehetnek együtt Caroline és ő.

Az nap este bizalmas beszélgetésük volt az öreggel, amidőn elmondta neki, hogy mi járatban volt.

— Ha igaz, amit Thompson mondott,

akkor nincs mire várjunk; legjobb lesz, ha még ma hazamegyek anyámhoz.

De az öreg fejét rázta.

— Nem lehet tudni, mi történik, — mondá mintegy reményteljes komolysággal. — Igaz, hogy itt nincs szokásban az akasztás, de ha az a bíró véletlenül tudná, milyen ember az apád, belátná, hogy a kötél biztosabb mint a börtön. Idő rá a tanúm, hogy a legrosszabbak mindig kiszöknek onnan.

— Azt hiszi, azt gondolja, — jobb lenne rá nézve ha felakasztanák? — kérde Cab, meredten bámúlva.

— Nos, ami azt illeti, azt éppen nem akarnám mondani, de annyi bizonyos, hogy akkor egyszerre segíteni lehetne a dolgokon.

— Hogy érti?

— Csak úgy. Ha börtönbüntetést kap, nem lehet őt soha számításán kívül hagyni, s el lehetünk rá készülve bármily napon, hogy egyszer csak visszajön, de ha már egyszer a föld alá tették, bátran szöhetnénk terveinket.

— Mit tehetnénk mást, mint amit most teszünk? — kérde Cab kíváncsian, s egy kissé meghökkenve.

— Feleségül venném Louisit, — felelé az öreg egyszerűen. — Ő és a kicsinyek mind itt laknának vélem, te is itt maradhatnál, míg eljön az ideje, hogy Carolinenel összekeljetek, Berry és Lennie Rimesvilleben laknának, az a föld sem heverne parlagon. Jobbnak látnám, hogy ne siess haza olyan nagyon. Várd meg, mit fog mondani a bíró, és ha börtönre ítélik, nem szólok ellene, hogy kötelességedhez hiven anyád oldala mellé menj. Ha pedig felakasztják, az én kötelességem lesz őt oltalmazni, s nem lesz köztünk több válás mint amennyit mi magunk óhajtunk.

X.

Cab és Berry az esküdtzéki tárgyalás napján együtt mentek be Utopiába. Hosszú út volt az, s a Berry nézete szerint nem sok haszon háramolhatik belőle, de Cab azonnal tudni akarta az ítélet eredményét amint kihirdetik, és meg akarta látogatni az apját, mielőtt gályára vagy a fegyházba vinnék; s a mire ő egyszer eltökélte magát, nem volt az a hatalom, ami annak kivitelétől visszatartsa, — kivéven talán, ha Caroline lépne közbe, de ő ezt nem kísérlette meg.

Az eredmény az lett, amit Thompson Abe előre jövendölt. Raut nem lett halálra ítélve, egyszerűen, mert a bíró nem

szerette a halálos-ítéleteket, az ellenkezett volna szokásával és előítéletével. Kegyelmesen élethossziglani börtönre íteltetett, nyilvánvaló elégedetlenségére a Baker Bill hiveinek, kik az ítélet kihirdetésére összesereglettek, és minden tartózkodás nélkül kifejezést adtak a nagyon is enyhe ítélet fölötti megbotránkozásuknak.

Cabnek könnyü volt megnyerni az engedélyt, hogy még az nap este bemehessen apja börtönébe; s minthogy Berry nem nagy kedvet mutatott rá, hogy vele tartson, künn maradt.

Raut fiát néma tekintettel fogadta; ravaszúl várta, hogy ő szóljon, ha beszélni akar. Ez nem volt biztató; de Cab nagylelküen elgondolta, hogy ha valaki csak néhány perczczel előbb jött tudatára annak, hogy a halál torkából megmenekült, nem lehet valami nagyon beszédes hangulatban; azzal kezdte hát, hogy lehetőleg a kevésbbé sötét oldaláról tekintse a dolgot.

— Csak azért néztem be, apám, hogy elmondjam, mennyire örülök, hogy nem

akasztanak fel, — mondá, bizalmatlanúl nyújtva kezét atyja felé, a mi természetes, ha meggondoljuk, hogy eddig még soha sem fogtak kezét apjával.

Raut figyelmen kívül hagyva a felajánlott üdvözlést, szokott módon egyet káromkodott; de midőn látta, hogy a Cabajkai ismét szóra nyílnak, a fogoly nem birt többé parancsolni érzelmeinek és egy pár istenkáromlást vegyítve közé, keserű méltatlankodásba tört ki.

— Mit jössz te ide, hogy arról fecsegi nekem, milyen nagyon örülsz, hogy arra ítelt a törvény, ami a lehető legrosszabb egy fogolyra nézve? Nem vagyok én gyáva; mit félek én az akasztástól; de ahhoz semmi kedvem, hogy az egész életemet négy fal között töltssem. Nem is fogom. Nagyon csalódnak, ha azt hiszik, hogy úgy lesz. Megszököm az első alkalommal ami kínálkozik és ezt tartsd eszedben.

— Tehát, — szólta Cab, — ha meg van ez a lehetőség, nem jobb-e így mégis, mintha kötélre ítélnék?

— Nem, — mondá szilárd elhatározással, hogy minél rosszabbnak lássa a dolgot, — és csupán malicziából ítelt a bíró börtönre, mert tudta, hogy inkább amaszt szerettem volna.

Cab mosolygott. Nem szokta meg, ilyen különös szempontból nézni az esetet.

— Mit vigyorogsz, te — bitang? — ordítá Raut. — Örülsz, hogy a kettő közül a rosszabbat kaptam? Még ide jösz, hogy ne vess az apád nyomorúságán!

— Ki tehet róla? — szólt közbe könnyörtelenül szegény Cab, ki minden tőle telhető módon igyekezett, hogy ne tűnjék fel ily szivtelen színben.

— Nem a te szófogadatlanságodból származott az egész? Ha te lettél volna társ a pálinkafőzésben, bizonyos, hogy nem öltém volna meg Baker Billt, mert nem lett volna ott, hogy megöljem. Ez elég világos.

— Értem, akkor engem öltél volna meg, — szólt Cab nyugodtan, — s akkor sem lenne semmivel sem kellemesebb a

helyzeted. De, mondom atyám, én nem akartalak megsérteni, és nem nevettem. Csak egy kicsit különösnek találtam, mert a legtöbb ember nem örülne rajta, hogy felakaszszák; ez az egész.

— No hát, én nem tartozom a »leg-
több ember« közé, s nekem ne vigyorogjon
itt se te, se más. Mégis csak sok, hogy az
embert még a dutyiban sem hagyják békén.
Mi a kő hozott ide?

— Csak azért jöttem, jó akaratból,
hogy elmondjam, hogy gondolunk rád és
búsulunk, hogy bajba kerültél.

— S az az első amit mondasz, hogy
örülsz! De kibukkant az igazság, — hogy
pusztulnátok el!

— En csak azt mondtam, örülök, hogy
nem akasztanak fel, — állítá hiven. — De
az még nem azt jelenti, mintha örülnék
annak, ami történt. Tudtam, hogy nem na-
gyon fogsz törődni vele, hogy ha benézek,
de gondoltam, talán jól fog esni, ha tudod,
hogy otthon szívesen gondolnak rád és a
legjobbat remélik.

— Hogy fel fognak akasztani, mi?
— sziszegte dühös állhatatossággal.

— Nem, — szólt Cab. — Nem azt mondtam, nem is azt gondoltam.

— Azt mondtad a »legjobbat«, már pedig az akasztás lett volna legjobb, — makacskodott Raut.

Cab sóhajtott. Talán maga is kezdte belátni, hogy úgy van.

— Mért nem mégy hát, ha elmond tad, a mit akartál? folytatá az apja. — Nem szükség, hogy még egyszer eljőjj, nem kívánom a látogatásaidat. De ne gondold, hogy én elfelejtem, ki miatt jutottam ilyen szorúltságba; s ezért még számolunk, ha egyszer kiszabadulok.

— Nos, ha csak annyi kárt fogsz okozni nekem, amennyit én okoztam neked, úgy nincs okom félni tőled. Fogjunk barátságosan kezét és bucsúzzunk.

— Nem, — szólt Raut. — Nem vagyok barátod és nem is akarok az lenni.

— Nem üzensz semmit anyámnak?

— Nem. Ha csak nem telik benne

kedved, hogy elmondd neki, amit neked most mondok, hogy amint kiszabadulok, fegyvert ragadok és az lesz a te utolsó napod ezen a földön. Most menj, addig pedig ne lássalak újra!

— Isten bocsásson meg neked! — mondá Cab, ezek voltak az utolsó szavak, mit egymással váltottak.

Berry kint várt a lovakkal. Egész éjjel menniök kellett, hogy haza érjenek, s oly gyorsan távoztak a városból, amely gyorsan tehettek. Némán haladtak, míg csak el nem hagyták a várost; akkor Berry jelentőségteljesen kérde:

— Még mindig a régi?

— A régi, — felelé Cab. — Nem kellett volna odamennem. Megfogadta, hogy megöl engem, amint kiszabadúl, és hiszem, hogy meg is teszi; de ne szólj Carolinenak.

XI.

Az idő múlt s elérkezett végre ama napnak előestéje, melyen Cab betölti huszonegyedik évét, s a mely nap egyszersmind az ő esküvőjének a napja. Nagy esemény volt ez, melyen Hart. John háza falának ruganyos anyagból kellett volna lennie, mert összegyűltek benne az összes Pollardok és Hartok megszámlálhatatlan mennyiségben, hogy részt vegyenek az ünnepélyben. A Louisa tűzhelye elhagyatott lett erre az időre, hogy annál vidorabb legyen az ő és gyermekei jelenléte által az öreg John háza.

Ott ültek mindnyájan a vacsora mellett, Louisa a házigazda mellett ült; Lennie

a férje mellett, karjai közt egy tehetetlen, parányi kis jószágot tartva, mely teljesen igénybe vette úgy az ő, mint a Berry egész figyelmét. Vira és a Hartoknak egyik unokatestvére a fiatalabb gyermekek közt; Cab és Caroline egymás mellett ültek s csak úgy ragyogtak a boldogságtól.

— Holnap este ilyenkor. — suttogá Cab, — hazafelé repülünk, Caroline, és te az enyém leszel örökkön örökké.

— Ha fogva tartod a kezem az asztal alatt, — szólta Caroline, — nem bírom meginni a kávémat, és mindenki tudni fogja, hogy te miattad történik.

— Fogd a másik kezedbe a csészédet, — felelt Cab, csak annál erősebben fogva a lány kezét.

— Nem lehet, a bal kezemben nem tudom, engedd, — unszolá Caroline, de oly szeretetteljesen nézett Cabre, miből jól láthatta Cab, hogy az a kézszorítás Caroline-nak is csak oly jól esik, mint neki.

Amazok nagyban beszélgettek, anél-

kül hogy rájok figyelnének ; tovább suttogtak hát.

— Olyan rossz álmom volt az éjjel, — kezdé a lány. — Azt álmodtam, hogy apád eljött az esküvőre, és mi mindnyájan halálra ijedtünk, és mind leestünk az asztal körül; és ő ott ült és bámúlt, hogy az ételek és tányérok is reszkettek a tekintetétől, azután újra feltekintettünk és láttuk, hogy az csak a csontváza neki, s a nyakáról hátul egy hosszú kötél lógott. Ugy-e csúf álom volt?

— Nagyon csúf. De hogy került a nyakába a kötél, mikor nem akasztották fel?

— Nem tudom; én csak így álmodtam. — Ugy-e, Cab, nem fog eljönni. Én — oh Istenem!

Egy kis ablak volt szemben velük és midőn a lány felveté szemét, — egy arcot látott, és egy revolver csövét. Az arcz Cab felé fordúlt, a revolver a mellének volt szegezve.

A lány egy párducz 'gyorsaságával veté magát Cabre és lerántotta magával a

földre — esésük zöreje és a lövés csattanása ugyanegy pillanatban hangzott el.

Berry és unokatestvére kirohantak a házból s megismerve a menekülő alakot, dühösen kiabálni kezdtek; a kiabálás az erdőben visszhangra talált, többen is elősiettek a kunyhókból s a hold fénye mellett a menekülő gyilkos után rohantak.

Pollard Rautnak ez volt életében az utolsó lövése; a golyó épp azon a ponton furódott a falba, hol előbb a Cab feje Caroline fölé hajolt, midőn az asztal mellett ültek.

Sem Berry sem az unokatestvére nem jöttek vissza akkor éjjel; de Johnt titokban értesítették, hogy nekik nem történt bajuk, az esküvőt tartsák meg, minthogy, ami Rautot illeti, nincs több ok a félelemre.

Keveset hasonlított az a kijózanodott csoport, — mely a hazatérő új párnak szerencsét kívánt másnap este, — a rendes ünnepi mulatókhoz. Mindenikük, még a legapróbb gyermek is át volt hatva attól

a lesújtó gondolattól, minő szomorújáték válhalott volna ebből. Cab a halál torkából szabadult meg, és Caroline, ki saját életét kockáztatta érte, nem különben. Olyan perczeket éltek át, mire életük végéig megemlékeznek. Komoly hála napja volt ez, nem a vigságé; s nem volt kedvök a nevetéshez, mert hiszen oly kicsibe múlt, hogy most nem kell zokogva sirniok.

Az a kis hely, a melyet az öreg a Cab és a Caroline részére vásárolt, nem volt csak három mértföldnyire, de távolabb a Rimesville és Fort Ballantyne közti rendes úttól. Meglehetős útat törtek már a Caroline régi otthonától az újig, de most Cab másfelé fordítá a Kati fejét.

— Azon az úton viszlek, melyet én magam fedeztem fel, — szólt Cab. — Arra még nem járt senki, de biztos, tiszta út, Kati pedig úgy megy a hámban, mint egy bárány.

— Rövidebb ez, mint a másik út? — kérde Carolina.

— Nem sokkal; de ott nincs oly sok

pálmagyökér az útban, és újabb. Ma minden új, Caroline.

— Mi lelte Katit, Cab? Fél valamitől ott az erdőben. El akar szaladni? Tegnap óta mindentől félek.

— Bizonyosan lát valamit, de nem birom kivenni a sötétben, hogy mit. Megfogod a gyepelt, míg leszálok és meg nézem?

— Nem, nem! kösd egy fához, én is veled megyek. Nem hagylak magad, Cab nem maradok, menjünk együtt.

— Jól van, — szólt Cab, és együtt mentek, — de csak alig néhány lépésnyire kellett menniök s megtalálták, amitől Kati megijedt.

A fenyők között egy magas bükkfa állott kissé félre az úttól, s egy ágáról mely majdnem vízszintes irányban nyúlt ki, egy holttest függött alá, szürke mohával fődve, mely a fáról hullott rá.

Caroline nem sikoltott, nem ájúlt el, — többet hallott a nép önkényes biráskodásáról, hogy sem egyszerre meg ne értené az

egészet. Szorosabban tartá a Cab kezét; oda mentek közel a fához, és a halott arczába néztek. Néhány perczig némán álltak ott; aztán Cab gyöngéden átölelte nejét és elvezette onnan.

— Ma már későn van, — szólt Cab. — Menjünk haza. Holnap majd eljövök és eltemetem — apámat.

